

Grŵp Cyngori a Gweithredu Cymru ar Faterion Morol

Diweddariad Randdeiliaid

Tachwedd 2017

Cynllun Morol Cenedlaethol Cymru: Diweddariad

Rydym wedi mireinio'r Cynllun Morol Cenedlaethol (CMCC) ar ôl clywed ymatebion rhanddeiliaid. Bu angen amser ychwanegol i ymgorffori polisi ar lagynau'r llanw ac i ddiweddarau Arfarniad o Gynaliadwyedd (SA) ac Asesiad o Reoliadau Cynefinoedd (HRA) y cynllun.

Mae'r CMCC yn cynnwys polisiâu cyffredinol trawsffiniol, gan gynnwys: (e.e. cadwraeth natur, amddiffyn yr arfordir, sbwriel, morweddau, cymunedau arfordirol a'r economi) a pholisiâu sector (e.e. agregau, dyframaeth, amddiffyn ac adnoddau adnewyddadwy). Mae'r polisiâu sector yn cael eu categorioedd naill ai fel polisiâu 'cefnogi' neu bolisiâu 'diogelu'; bwriad yr olaf yw rhwystro sector rhag 'sterileiddio' yn anfwriadol ardal sy'n bwysig i sector arall.

Cynigir creu Ardaloedd Adnoddau Strategol ar gyfer adnoddau sy'n gysylltiedig â dyframaethu, agregau, llif y llanw, tonnau a morlynnoedd y llanw.

Mae Arfarniad o Gynaliadwyedd ac Asesiad o Reoliadau Cynefinoedd wedi'u cynnal i helpu â'r ymgynghoriad.

Mae Ysgrifennydd y Cabinet dros Ynni, Cynllunio a Materion Gwledig wedi cytuno i ymgynghori ar y cynllun drafft ar ôl dod i gytundeb ag Ysgrifennydd Gwladol Defra.

<http://gov.wales/about/cabinet/cabinetstatements/2017/apporvalofdraftmarineplan/?lang=cy>

Rydym yn aros am ymateb Ysgrifennydd Gwladol Defra ac yn gobeithio lansio'r ymgynghoriad 16 wythnos ym mis Tachwedd 2017.

Grŵp Cyfeirio Rhanddeiliaid

Mae'r grŵp wedi ffurfio a chwblhau darn o waith T&F ar roi'r cynllun ar waith, gydag argymhellion i Lywodraeth Cymru eu hystyried. Mae'r grŵp wedi cael cyfleoedd i gynnig sylwadau ar y cynllun drafft a meysydd ac agweddau ar bolisi wrth iddo ddatblygu.

Ymgynghori ar y Cynllun Morol

Bydd yr ymgynghoriad ar-lein yn cynnwys y ddogfen ymgynghori, y cynllun drafft, HRA, SA a dogfen adolygu agregau. Mae crynodeb o'r cynllun morol wedi'i baratoi i'ch helpu i'w ddeall.

Mae'n fwriad cynnal digwyddiadau i randdeiliaid ym mhob rhan o'r wlad ym mis Ionawr gyda chefnogaeth Fforwm Arfordir Sir Benfro. Cynhelir digwyddiad cenedlaethol hefyd.

Mae aelodau WMAAG yn cael eu hannog i ymateb i'r ymgynghoriad ac i awgrymu sut yr hoffech gymryd rhan yn y gwaith o brofi a chaboli'r drafft ar ôl ymgynghori.

Mae cynllunio morol yn broses; nid oes penllanw iddo a bydd yn esblygu dros amser. Mae'r cynllun cyntaf hwn yn fan cychwyn yn unig.

Tystiolaeth cynllunio morol

Mae'r porthol cynllunio morol wedi'i adnewyddu er mwyn cynnwys polisiâu cynllunio a chewch fynd ato: <http://lle.gov.wales/apps/marineportal/>

Ceir ynddo bolisiâu cynllunio gofodol yn ogystal â haenau data eraill er mwyn helpu pobl i gymryd rhan a'i ddeall yn ystod yr ymgynghoriad.

Mae'r 'traciwr tystiolaeth cynllunio morol' wedi dechrau cofnodi tystiolaeth newydd all helpu cynllunio morol.

Sicrhodd prosiect Polisi Morol Integredig Cronfa Môr a Physgodfeydd Ewrop £400k i roi'r cynllun ar waith. Enw'r prosiect yw 'Rheolaeth Gynaliadwy ar Adnoddau Naturiol y Môr'. Caiff tendr ei gyhoeddi trwy GwerthwchiGymru cyn hir.

Mae prosiect i asesu gwerth y môr yng nghyd-destun cynllunio morol yn cael ei ddatblygu.

Mae WWF wedi cwblhau astudiaeth o'r modd y mae'r cynllun yn 'ffitio' i egwyddorion rheoli ar sail ecosystem. Bydd WWF yn crynhoi'r canfyddiadau ac yn cyhoeddi adroddiad pan fydd y cynllun ar gael.

Rhoi'r cynllun morol ar waith

Mae gwaith wedi dechrau ar ddeall sut i fonitro effeithiolrwydd y cynllun ac adrodd ar hynny; mae Prifysgol Lerpwl yn cynnal holiadur gan ddefnyddio'r polisi agregau fel astudiaeth achos.

Mae gwaith yn cael ei ddatblygu sy'n canolbwyntio ar sut mae awdurdodau cyhoeddus yn gwneud penderfyniadau.

Mae CNC yn ystyried sut mae Datganiadau Ardal a Datganiadau Ardal Tir-Môr(o dan yr SMNR) yn helpu i roi'r CMCC ar waith.

Mae arweiniad ar yr Ardal Adfywio Strategol yn cael ei ddatblygu ac mae'r syniadau cychwynnol wedi'u rhannu â'r Grŵp Cyfeirio Rhanddeiliaid.

Caiff grŵp o Awdurdodau Cyhoeddus Perthnasol (h.y. grŵp penderfynwyr) ei sefydlu.

Gweithgarwch ehangach

Mae Llywodraeth Cymru'n cyfrannu at SIMCelt, prosiect cynllunio morol o dan nawdd yr UE.

Cynhaliodd Llywodraeth Cymru ymgynghoriad ar rinweddau cynllunio is-genedlaethol ac mae hi wrthi nawr yn ystyried yr ymatebion. Mae contract wedi'i ddyfarnu i adolygu profiadau ac arferion gorau mewn cynllun morol is-genedlaethol.

Rheoli Ardal Forol Warchodedig

Rydym yn gweithio gyda'r Grŵp Llywio Rheoli Ardaloedd Morol Gwarchodedig i ddatblygu Cynllun Gweithredu. Bydd y Cynllun yn:

- cynnig gweledigaeth ar gyfer rheoli'r rhwydwaith o Ardaloedd Morol Gwarchodedig ledled Cymru
- atgoffa awdurdodau rheoli o'u rolau a'u cyfrifoldebau
- disgrifio rôl y broses reoleiddio wrth reoli Ardaloedd Morol Gwarchodedig; a
- nodi'r gweithredoedd y rhoddir blaenoriaeth iddynt a fydd yn cael yr effaith fwyaf ar gyflwr y nodwedd.

Bydd fersiwn ddiweddarar Cynllun yn cael ei thrafod yng nghyfarfod y Grŵp Llywio ar 30 Tachwedd. Bydd gofyn i'r Grŵp Llywio'r ffordd orau i ymgysylltu â rhanddeiliaid eraill, gan gynnwys WMAAG, cyn ei gyhoeddi.

Adroddiad ar Gyflwr Safle

Mae Cyfoeth Naturiol Cymru'n wrthi'n dod i ben â pharatoi adroddiadau ar gyflwr nodweddion safleoedd yr holl Safleoedd Morol Ewropeaidd (Ardaloedd Gwarchodaeth Arbennig ac Ardaloedd Cadwraeth Arbennig) yng Nghymru, gan gynnwys safleoedd yn Aberoedd Dyfrdwy a Hafren a Bae Lerpwl sy'n rhychwantu ffiniau. Mae ansawdd yr adroddiadau wrthi'n cael eu hasesu gan y Cyd-Bwyllgor Cadwraeth Natur cyn eu cyhoeddi ddiwedd y flwyddyn.

AGA Bae Lerpwl

Ar ôl ymgynghori yn gynharach eleni, mae Ysgrifennydd y Cabinet dros Ynni, Cynllunio a Materion Gwledig ac Ysgrifennydd Gwlad y DU dros yr Amgylchedd a Materion Gwledig wedi cytuno i estyn ac ailgategoreiddio AGA Bae Lerpwl. Dyma'r newidiadau:

- Estyn ffin yr AGA i gynnwys ardaloedd morol ychwanegol, yn bennaf yn nyfroedd glannau a môr mawr Lloegr ond gan gynnwys hefyd ddarnau bach ychwanegol yng Nghymru;
- Ychwanegu'r wylan fechan (nad ydynt yn bridio), y fôr-wennol fach (bridio) fel rhywogaethau cymwys; a
- Ychwanegu'r hwyaden frongoch a'r fulfran fel adar a enwir sy'n rhan o'r cymysgedd o adar y dŵr.

Grŵp Cyngori ar Bysgodfeydd Morol Cymru (WMFAG)

**Adroddiad ar y Blaenoriaethau Strategol
Chwarter 3 2016/17 (Gorffennaf - Medi)**

Crynodeb o'r prif ffrydiau gwaith â blaenoriaeth

Cregyn Bylchog

Cynhaliwyd pedwerydd cyfarfod y grŵp gorchwyl a gorffen ar gregyn bylchog ar 12 Medi. Trafodwyd nifer o bwyntiau a chytuno arnynt. Mae swyddogion wrthi'n paratoi ail ymgynghoriad fydd yn cael ei lansio ym mis Tachwedd. Nid ydym eto wedi penderfynu pryd i gynnal yr ymgynghoriad hwn. Ond mae'r diwydiant wedi gofyn inni ystyried cwtogi ar y cyfnod ymgynghori.

Mae gwaith yn mynd rhagddo i sicrhau bod trwyddedau'n cael eu rhoi i ganiatáu pysgota am gregyn bylchog yn nechrau mis Tachwedd.

Cregyn y moch

Daeth yr ymgynghoriad ar gregyn y moch i ben, gydag 89 o ymatebion wedi dod i law. Roeddynt yn cefnogi'r cynigion a roddwyd ger bron. Mae crynodeb o'r ymatebion wedi'i baratoi a chaiff ei gyhoeddi cyn diwedd Hydref. Bydd swyddogion yn cwrdd â'r CSESRA i amlinellu'r cynigion ar gyfer deddfwriaeth newydd a chael cytundeb gwasanaethau cyfreithiol i ddechrau drafftio'r Offeryn Statudol. Rydym yn rhagweld y bydd y ddeddfwriaeth newydd yn ei lle erbyn Gwanwyn 2018.

Cocos

Mae swyddogion wedi bod yn gweithio ar agor a chau pysgodfeydd eraill, gan gynnwys pysgodfeydd cocos rhynglanwol. O ganlyniad, mae'r gwaith ar y cynllun rheoli newydd wedi'i ohirio.

Draenogiaid môr

Adeg ysgrifennu hwn, nid ydym wedi clywed cyngor 2017 ICES. Rhoddir mwy o wybodaeth yn y cyfarfod. Mae trafodaethau wedi cychwyn â Defra ar bethau i'w hystyried yng Nghyngor mis Rhagfyr.

Y DIWEDDARAF AM CHERISH

Cefndir:

Prosiect Iwerddon-Cymru 5 mlynedd o hyd yw CHERISH. Mae'n dwyn ynghyd bedwar partner o'r ddwy genedl a bydd yn para hyd fis Rhagfyr 2021. Bydd yn derbyn €4.1 miliwn o'r Undeb Ewropeaidd drwy Raglen Gydweithredu Iwerddon Cymru 2014-2020.

Prosiect gwirioneddol drawsddisgyblaethol yw CHERISH sydd â'r nod o godi ymwybyddiaeth a dealltwriaeth o effeithiau newid hinsawdd, stormydd a thywydd garw ar dreftadaeth ddiwylliannol gyfoethog ein môr a'n harfordir yn y gorffennol, y presennol a'r dyfodol agos. Byddwn yn cysylltu tir a môr ac yn defnyddio amrywiaeth o dechnegau a dulliau, er enghraifft, sganio laser ar y ddaear ac o'r awyr, arolygon geoffisegol, mapio gwely'r môr, samplu palaeoamgylcheddol, cloddiadau a monitro llongddrylliadau, i astudio rhai o leoliadau arfordirol mwyaf eiconig Cymru ac Iwerddon.

Y Diweddaraŷ:

Dechreuodd CHERISH ym mis Ionawr 2017 a bu'r 10 mis cyntaf yn gyfnod o baratoi a sefydlu timau CHERISH yng Nghymru ac Iwerddon. Yng Nghymru mae hyn wedi arwain at recriwtio Rheolwr y Prosiect – Clare Burgess, Ymchwilydd y Prosiect – Dan Hunt (y ddau o CBHC) a Chynorthwyydd Ymchwil Ôl-Ddoethurol – Patrick Robson (Prifysgol Aberystwyth). Mae'r tîm wedi cyfarfod â gwahanol randdeiliaid ers dechrau'r prosiect a bydd yn parhau i fynychu eu cyfarfodydd i roi'r wybodaeth ddiweddaraŷ.

Hefyd mae tîm Arolygu CHERISH wedi dewis safleoedd ac ardaloedd i'w harolygu ac i ymchwilio iddynt yn ystod y 5 mlynedd nesaf (map wedi'i atodi) ac wedi dechrau casglu data man cychwyn hanfodol mewn nifer o leoliadau. Mae gwybodaeth LiDAR wedi'i chasglu ar gyfer 6 ynys yng Nghymru, ac yn ystod hediadau monitro arfordirol fe dynnwyd awyrluniau arosgo er mwyn cofnodi cyflwr presennol safleoedd treftadaeth yn yr ardaloedd a gaiff eu hastudio. Hefyd mae'r Brifysgol wedi dewis safleoedd ar gyfer ymchwil palaeoamgylcheddol a bydd yn dechrau casglu samplau yng Ngheredigion a Gogledd Sir Benfro.

Sefydlwyd is-grŵp Arforol a fydd yn dewis ardaloedd penodol ar gyfer gwneud arolygon mapio ac yn nodi llongddrylliadau penodol i ymchwilio iddynt. Bydd llongau arolygu o Iwerddon yn dechrau gweithio yn nyfroedd Cymru yn 2018.

Mae gwefan yn cael ei datblygu a bydd yn llwyr weithredol erbyn diwedd y flwyddyn. Mae gan y prosiect bresenoldeb byw ar gyfryngau cymdeithasol: ar Facebook – CHERISH Project, ar Twitter – @CHERISHproj, ac ar y wefan www.cherishproject.eu.

Crynodeb PCF ar gyfer WMAAG

Diweddariad ar gyfer Defnyddwyr Morol

Cymeradwywyd y
Cais Cynllun Rheoli
Cynaliadwy

- Adeiladu
Gwytnwch
mewn
Dalgylchoedd
(BRICS)

Mae pryder cynyddol ynglŷn â cholli bioamrywiaeth yn Sir Benfro gyda'r mwyafrif o nodweddion ACA Morol Sir Benfro mewn statws cadwraeth anffafriol a nodwyd llwytho maetholion i Aberdaugleddau fel blaenoriaeth gweithredu allweddol. Gyda'r ddyfrffordd yn cael ei hystyried yn "llawn" heb unrhyw le yn nalgylch Aberdaugleddau, mae hyn yn rhwystr posibl i ddatblygiad ac felly bydd angen rhyw fath o gynllun gwrthbwysu ar unrhyw gynlluniau sydd angen trwydded i ryddhau i'r dalgyllch yn y dyfodol. Mae'r pryder ynghylch llwytho maetholion hefyd yn cyflwyno heriau i'r sector amaethyddiaeth trwy bwysau rheoleiddiol.

Yn 2014, archwiliodd ymagwedd newydd greu taliad ar gyfer cynllun gwasanaethau ecosystem (PES) yn Sir Benfro. Fe'i ariannwyd trwy'r Gronfa Natur a'i reoli gan Fforwm Arfordir Sir Benfro (PCF), (*Developing a Delivery Framework for a Market Based Nutrient Offsetting Scheme for the Milford Haven and Cleddau Catchments*) a argymhellodd bod achos clir dros weithredu cynllun PES er mwyn lleihau llwyth maetholion yn nalgylch Aberdaugleddau a Cleddau. Fodd bynnag, mae angen mwy o waith ar sut y byddai cynllun PES yn gweithredu gyda'r rhanddeiliaid cyfredol. Hefyd, argymhellwyd astudiaeth beilot i werthuso'r gwir gostau a dulliau o leihau nitrogen gan ddefnyddio gweithrediadau tir trwy'r arferion rheoli gorau. Mae'r gwaith sydd ar y gweill i gyflawni statws amgylcheddol da wrth ganiatáu i economi Sir Benfro ffynnu yn gofyn am ffocws a hyblygrwydd ar sut i gyflawni nodau clir, gorfodadwy, a thargedu buddsoddiad lle y gall wella ansawdd dŵr yn fwyaf effeithiol.

I symud ymlaen â datblygu a chyflwyno cynllun PES sy'n gweithredu yn Sir Benfro, mae PCF wedi cydweithio â PLANED i ddatblygu camau cydweithredol ar raddfa dirlun uchelgeisiol, gan ddod â phartneriaid o bob rhan o'r Gadwyn Gyflenwi ynghyd â rheolwyr tir, diwydiant, rheolwyr cadwraeth a chymunedau yn Sir Benfro. Gelwir y prosiect yn BRICS (Adeiladu Gwytnwch mewn Dalgylchoedd).

Mae BRIC yn golygu gweithio mewn 3 is-ddalgyllch amrywiol i ddatblygu cynlluniau lliniaru Newid Hinsawdd a chamau gweithredu i wella rheoli pridd, rheoli dŵr a mesurau cynefin cysylltiedig. Dewisir yr is-ddalgyllchoedd i ddiogelu cymeriant dŵr yfed a datblygu masnachol gyda mesurau wedi'u targedu megis mapio pridd maeth, ffermio manwl a gwlypdiroedd a adeiladwyd a fydd o fudd i ffermydd yn economaidd yn ogystal ag yn amgylcheddol, gan greu diwylliant arweinydd busnes gyda chydabyddiaeth reoleiddiol a enillir. Mesurir gwelliannau yn ariannol ac yn amgylcheddol trwy fodelu a dadansoddi.

	Etifeddiaeth bwysig yw creu menter sy'n gallu rhedeg cynllun masnachu maetholion gan fwrw ymlaen â chanlyniadau'r Bartneriaeth Menter Ecosystem. Bydd PCF yn gweithio gyda phartneriaid a chyda chymorth ymgynghorol, yn datblygu Cynllun Busnes i gyflwyno PES yn Sir Benfro. Byddwn hefyd yn archwilio darpar asiantau cyflwyno ar gyfer y fenter arfaethedig ochr yn ochr â'r mecanweithiau sy'n ofynnol i wneud PES yn realiti yn Sir Benfro.
Ardal Brofi Ynni Morol (META)	Mae PCF wedi derbyn cyllid ychwanegol o £1.2 miliwn i gyflymu datblygu ynni morol yng Nghymru. Y buddsoddiad yw datblygu prosiect Ardal Brofi Ynni Morol (META) yn Waterway Aberdaugleddau. Bydd yr arian yn cefnogi gwaith Ynni Morol Cymru wrth ddatblygu rhwydwaith o feysydd gwely'r môr a ganiateir ymlaen llaw a fydd yn cefnogi ymchwil, profion cydrannau, arloesi, technegau lleoli a defnyddio dyfais raddol. Disgwylir i'r prosiect META gwerth £1.9 miliwn gyfrannu tuag at gynlluniau Cymru i chwarae rhan allweddol mewn marchnad fyd-eang sy'n tyfu a bydd yn ychwanegu at rwydwaith o safleoedd prawf cyfredol y DU sy'n arwain y byd. Mae Ynni Morol Cymru yn fenter a ddatblygwyd ac a reolir gan Fforwm Arfordirol Sir Benfro. Mae META yn ffurfio rhan o Forlu Doc Penfro, prosiect gwerth £76 miliwn i ddatblygu canolfan fyd-eang ar gyfer datblygu, cynhyrchu, profi a defnyddio ynni morol yn Sir Benfro. Mae hwn yn un o 11 o brosiectau a gynhwysir yn y Fargen Ddinesig Bae Abertawe a lofnodwyd gan y Prif Weinidog a Phrif Weinidog Cymru ar 20^{fed} Mawrth eleni. Mae META hefyd wedi derbyn cyllid trwy Gronfa Cymunedau'r Arfordir. Bydd camau nesaf y prosiect yn adeiladu ar waith blaenorol i ddewis y safleoedd mwyaf priodol o fewn y Ddyfrffordd, parhau i ymgysylltu â rhanddeiliaid a dechrau'r broses brydlesu a thrwyddedu yn ffurfiol. Mae PCF wedi cael ei chaffael gan Borthladd Aberdaugleddau i gynnal ymgynghoriad cymunedol yn Noc Penfro i godi ymwybyddiaeth o Forlu Doc Penfro a hwyluso trafodaeth ynghylch y cynnig ar gyfer newid ym Mhorth Penfro.
Llywodraeth Cymru: Cynllun Morol a Physgodfeydd - Ymgysylltu â	Llwyddodd PCF i dendro i gyflwyno 6 digwyddiad cynllunio morol ledled Cymru ar gyfer ymgysylltu â'r cyhoedd ar y Cynllun Morol Cenedlaethol Cymru.

Rhanddeiliaid ar Gynllun Morol Cenedlaethol Drafft Cymru	Dyddiadau i'w cyhoeddi ym mis Ionawr ar gyfer lleoliadau, gan gynnwys - Caerdydd, Abertawe, Bangor, Aberystwyth a Saundersfoot.
Cymunedau Arfordirol yn Addasu Gyda'n Gilydd (CCAT)	Nod CCAT yw adeiladu gallu addasu i effeithiau newid hinsawdd trwy wella llif gwybodaeth ac ymwybyddiaeth o effeithiau newid yn yr hinsawdd ac addasu ar gyfer cymunedau Môr Iwerddon ac arfordirol. Bydd y prosiect yn datblygu ac yn profi offer ac adnoddau dysgu digidol a rhai nad ydynt yn ddigidol ar gyfer dinasyddion o bob oed i arsylwi ar eu hamgylchedd, dehongli eu canfyddiadau, a chreu ffyrdd newydd o wneud pethau. Mae CCAT i'w gyflwyno gan dîm trawsddisgyblaethol sy'n cynnwys 6 buddiolwyr Gwyddelig a Chymreig mewn prosiect peilot 2 flynedd sy'n canolbwyntio ar y cymunedau yn Rush (Sir Fingal, Iwerddon) ac Aberdaugleddau (Sir Benfro, Cymru). Bydd CCAT yn darparu'r sail ar gyfer datblygu ymhellach a defnyddio offer ac adnoddau dysgu yn ehangach yn y dyfodol. Arweinir y prosiect gan UCD. Prosiect INTERREG: Data craidd Rhaglen Gydweithredu Iwerddon Cymru 2014-2020: ● <i>Blaenoriaeth Echel 2: Amcan Penodol 2:</i> Cynyddu gallu a gwybodaeth am addasiad Newid Hinsawdd ar gyfer Môr Iwerddon a chymunedau arfordirol. • Cynllun Busnes Addasu Gyda'n Gilydd (CCAT) Cymunedau Arfordirol a gyflwynwyd ym mis Hydref 2017.
Cyfarfod Grŵp Cydsynio Ynni Morol Cymru	Mae NRW yn symud ymlaen gyda Chynllun Cynghori Dewisol ar gyfer cymorth cais cyn cynllunio. Bydd hwn yn gyfundrefn a godir ac mae NRW wrthi'n ymgynghori â'r sector ynni morol, wedi'i hwyluso gan <u>Ynni Morol Cymru</u> , sy'n fenter a ddatblygwyd ac a reolir gan PCF.
NRW – Adventure Smart Wales	Bydd PCF yn cefnogi NRW gyda datblygiad Adventure Smart Wales, prosiect a ariennir gan Croeso Cymru. Nod y prosiect yw hyrwyddo mwynhad diogel a chynaliadwy adnoddau awyr agored naturiol Cymru trwy ddarparu gwybodaeth fyw a chyfleoedd addysg i'r miloedd o gyfranogwyr sy'n mwynhau ein harfordir, coetiroedd, llynnoedd a mynyddoedd yn ogystal â chefnogi a hyrwyddo diogel a chynaliadwy o ddefnydd o'r amgylchedd naturiol gan ein cymunedau lleol a fydd yn arwain at oes o gyfranogiad a mwynhad yn yr awyr agored. Mae'r prosiect hwn yn gobeithio cynyddu cyfran y bobl sy'n mwynhau

	eu hunain yn ddiogel yn yr awyr agored trwy hyrwyddo negeseuon allweddol wedi'u safoni a fydd yn cael eu hyrwyddo ar y cyd gan sawl sefydliad ac yn cyd-fynd â'r ymgyrch i gael mwy o bobl yn egnïol ac yn mwynhau'r awyr agored. Yn allweddol i'r prosiect hwn mae gweithredu ymyriadau a fydd yn gweithio ar bob lefel. Yn gyfannol i hyn mae deall rhyngweithio busnes gydag ymwelwyr. Felly, byddwn yn gweithio gyda busnesau fel Gwely a Brecwast, sefydliadau hunanarlwyo, gwestai, bwytai, tafarndai, ac ati i weithio allan lle byddai'r lle gorau iddyn nhw ymyrryd; darganfod pa gwestiynau y gofynnir iddynt; cadarnhau eu bod yn gwybod ble i fynd am wybodaeth eu hunain a'r hyn fydd ar gael iddynt yno - amodau'r copa, y môr, y tywydd, ac ati. Bydd y Fasnach Twristiaeth mewn sefyllfa i gyfeirio (trwy'r wefan newydd, gan ddefnyddio'r widget gwe newydd ar gyfer copaon mynyddoedd a widget gwe rhagolygon tywydd / syrffio presennol ar gyfer yr amgylchedd arfordirol ayyb) yr ymwelydd i ble y gellir cael gwybodaeth berthnasol i alluogi iddynt wneud penderfyniad gwybodus ynghylch ble i fynd a beth i'w wneud yn ddiogel. Bydd PCF yn cefnogi Pecyn Cymorth Ymgysylltu Masnach Twristiaeth.
Diwrnod Ymwybyddiaeth INNS Morol Sir Benfro	Digwyddiad a gynhaliwyd trwy bartneriaeth ACA, Partneriaeth Bioamrywiaeth, NRW a Chod Morol PCF i godi ymwybyddiaeth o rywogaethau anfrdorol ymledol morol yn Sir Benfro. Derbyniwyd canmolïaeth gan fynychwyr a bydd Dale Fort hefyd yn defnyddio'r wybodaeth (sydd ar gael ar gais) ar gyfer rhaglenni addysgol perthnasol. Amlygodd Ap <u>Cod Morol</u> ef hefyd fel offeryn defnyddiol ar gyfer cofnodi gweld INNs Morol.
Menter Peilot Pysgod Cregyn Cynaliadwy Sir Benfro	Mae Menter Peilot Pysgod Cregyn Cynaliadwy Sir Benfro (PSSPI) yn profi mesurau gwirfoddol i geisio gwella cynaliadwyedd pysgota o fewn y fflyd potio leol. Ei nod yw annog pysgotwyr i ymgorffori un neu ragor o dreialon yn eu harferion pysgota. Mae'r cynllun peilot yn caniatáu treialu addasiadau offer

heb unrhyw gost i bysgotwyr ac ymgorffori adborth i'r allbynnau terfynol a gaiff eu rhannu'n eang. Nod y peilot yw codi ymwybyddiaeth a dealltwriaeth o'r materion amgylcheddol ac economaidd sy'n gysylltiedig â physgota anfwriadol o offer sefydlog, a mesurau gwirfoddol i wella cynaliadwyedd pysgota.

Am ragor o wybodaeth am y prosiect arloesol hwn, ewch i wefan ACA Morol Sir Benfro [yma](#) neu gwyliwch y fideo.

Datganiadau Ardal a Diweddariad Cyllid, Medi 2017

Deddf yr Amgylchedd - Diweddariad

Polisi Adnoddau Naturiol - Cyhoeddodd Llywodraeth Cymru y Polisi Adnoddau Naturiol ym mis Awst 2017. Mae'n nodi polisïau cyffredinol a phenodol Gweinidogion Cymru ar gyfer cyfrannu at gyflawni rheolaeth gynaliadwy o adnoddau naturiol mewn perthynas â Chymru.

Dyma'r ail o'r tri chynnyrch allweddol sy'n deillio o Ddeddf yr Amgylchedd - gan adeiladu ar Adroddiad o Gyflwr Adnoddau Naturiol diweddariad a gynhyrchir gan CNC - ac mae bellach yn galluogi'r dasg o ddatblygu Datganiadau Ardal (i helpu i weithredu'r polisi) i ddechrau.

Mae'r polisi, a'r datganiad ysgrifenedig sydd ynghlwm wrth Ysgrifennydd y Cabinet (a geir yma) [here](#) yn nodi tair thema Genedlaethol.

Y rhain ydy:

- **Cynnig atebion sy'n seiliedig ar natur** - gweithio'n fwy effeithiol gyda natur i fynd i'r afael â'n heriau mawr.
- **Cynyddu mwy o ynni adnewyddadwy a defnyddio adnoddau'n fwy effeithlon** - a gosod llwybr clir ar gyfer buddsoddi yn yr ardaloedd hyn; a
- **Gweithredu mewn ffordd sy'n seiliedig ar leoedd** – er mwyn ymateb i anghenion a chyfleoedd lleol.

Mae'r PAN yn cwmpasu ac yn integreiddio ystod eang o feysydd polisi traddodiadol (gan gynnwys dŵr, bwyd a diod, ffermio ac amaethyddiaeth, coedwigaeth, gwastraff, ynni, mynediad cefn gwlad a'r amgylchedd) ac mae'n bwriadu gwneud y mwyaf o gyfraniad ar draws y 7 Nodau Lles.

Fe'i gwelir ar wefan Llywodraeth Cymru yma:

<http://gov.wales/topics/environmentcountryside/consmanagement/natural-resources-management/natural-resources-policy/?lang=en>

Adennill rôl y Datganiadau Ardal

Bydd Datganiadau Ardal yn helpu i hwyluso'r gwaith o gyflawni Polisi Adnoddau Naturiol Llywodraeth Cymru ar lefel leol. Mae Deddf yr Amgylchedd yn ei gwneud yn ofynnol i'r Datganiadau gynnwys gwybodaeth am yr adnoddau naturiol yn y man hwnnw, y manteision a ddarperir ganddynt, a'r blaenoriaethau, y risgiau a'r cyfleoedd y mae angen mynd i'r afael â nhw, er mwyn sicrhau eu bod yn cael eu rheoli'n gynaliadwy.

Mae Datganiadau Ardal yn sail dystiolaeth i helpu sicrhau bod adnoddau naturiol yn cael eu rheoli'n gynaliadwy ar lefel leol ledled Cymru. Byddant yn dwyn ynghyd data, gwybodaeth, sefydliadau a ffyrdd o ymgysylltu â phobl eraill i helpu i ddeall yn well y wladwriaeth a thueddiadau o adnoddau naturiol mewn ardal, y pwysau arnynt a'r manteision a gawn. Wrth wneud hynny, dylent hefyd ysgogi camau gweithredu a chydweithio o ran rheoli adnoddau naturiol.

Mae Datganiadau Ardal yn bloc adeiladu sylfaenol ar gyfer prosesau cynllunio eraill yng Nghymru - yn enwedig (ond nid yn unig) Cynlluniau Llesiant, Cynlluniau Datblygu Lleol, Cynlluniau Rheoli AHNE, Cynlluniau Datblygu AHNE, Cynlluniau Cwmni Dŵr a phrosesau cynllunio statudol a gweithredol CNC eu hunain yn arbennig. Gan fod angen iddynt fwydo i'r prosesau hyn mewn modd perthnasol ac amserol - mae angen i ni sicrhau bod y broses ar gyfer eu datblygiad yn cael ei wneud ar y cyd, gan ddefnyddio'r wybodaeth gyfunol gan ystod eang o randdeiliaid.

Beth mae CNC wedi ei wneud ers y diweddariad diwethaf (Mai 2017)

Fel y nodwyd yn y diweddariad diwethaf, y cam cyntaf y bydd angen i ni ei ystyried yw sut y gellid mynd i'r afael â'r polisiâu adnoddau naturiol ar wahanol raddfeydd gofodol. Gan fod y tri maes blaenoriaeth mor uchel, rydym wedi bod yn siarad â Llywodraeth Cymru ynglŷn â sut i droi'r polisi ar waith yn awr.

Mae'n amlwg y byddem yn hoffi datblygu rhai Blaenoriaethau Cenedlaethol sy'n adlewyrchu rhai o'r cyfleoedd allweddol yn y PAN - bydd hyn yn helpu i osod ein gwaith ar ddatganiadau ardal ar Lefel Genedlaethol. Gallai hyn ddod â thystiolaeth ofodol bresennol ar gyfleoedd i ddarparu atebion yn seiliedig ar natur, er enghraifft (nid yn unig):

- Cyfleoedd i gynnal gallu cynhyrchiol Cymru; ar gyfer cnydau, da byw, pysgod, coed a ffyrdiau o ynni naturiol
- Cyfleoedd i gefnogi canlyniadau iechyd, gan gynnwys mewn perthynas â llygredd aer a sŵn hyd at amodau sy'n gysylltiedig ag anweithgarwch corfforol.
- Cyfleoedd i amddiffyn peryglon, yn enwedig mewn perthynas ag effeithiau llifogydd a newid hinsawdd, ac ati.

Mae'r rhain yn dal i fod yn drafodaethau cynnar a byddwn yn darparu rhagor o wybodaeth yn ystod y misoedd nesaf i gadarnhau'r hyn a fydd yn digwydd nesaf a'r cyfleoedd i randdeiliaid gymryd rhan.

Gweithredu mewn ffordd sy'n seiliedig ar leoedd

Mae'r timau gweithredol sy'n arwain ar ddatblygiad Datganiadau Ardal yn dechrau casglu ystod o dystiolaeth o amgylch yr adnoddau naturiol yn eu lle, y rhanddeiliaid allweddol a grwpiau gweithredol. Rydym wedi canolbwyntio llawer o ynni cychwynnol wrth gefnogi datblygiad cynlluniau Llesiant Lleol drwy'r Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus. Mae hyn wedi cynnwys darparu pecynnau tystiolaeth a data ar gyfer pob PSB yng Nghymru a chynnig cefnogaeth i lunio elfennau o'r Asesiadau o lesiant lleol. Bydd yr asesiadau hyn, ynghyd â'r dadansoddiad ymateb, a'r cysylltiadau yr ydym yn eu gwneud â rhanddeiliaid eraill drwy'r broses hon, yn elfennau pwysig i'w datblygu wrth ddatblygu'r datganiadau ardal.

O ran yr ardal forol, mae'r Polisi Adnoddau Naturiol yn cadarnhau y bydd y broses cynllunio morol yn ffactor ychwanegol allweddol ac yn gyfle i sicrhau Rheolaeth Gynaliadwy ar Adnoddau Naturiol yn y môr. Rydym yn bwriadu dechrau ymgysylltu trwy rwydweithiau strategol presennol fel Grŵp Ymgynghorol a Gweithredol Morol Cymru a Grŵp Ymgynghorol Pysgodfeydd Morol Cymru. Ffocws cyfredol yw deall a chytuno ar ffyrdd o weithio dros ffin yr arfordir, felly gallwn sicrhau bod y broses yn ychwanegu gwerth wrth gefnogi rheolaeth integredig dros y ffin bwysig ac unigryw hon.

Rydym wrthi'n datblygu fframwaith cyfathrebu, i gefnogi swyddogion sy'n gweithio ar gael sgwrs gyda rhanddeiliaid lleol, yn ogystal â'r sgysiau cenedlaethol parhaus.

Os oes gan eich sefydliad gynrychiolwyr lleol, neu os ydych chi'n gweithredu ar lefel leol yng Nghymru, cysylltwch ag un o'r cydlynwyr Datganiad Ardal er mwyn cael sgwrs gychwynnol, ac i'w ychwanegu at restrau cyswllt rhanddeiliaid lleol.

Gogledd Orllewin Cymru Ynys Môn, Gwynedd, Conwy, Parc Cenedlaethol Eryri	Gethin Davies	Gethin.Davies@cyfoethnaturiolcymru.gov.uk
Gogledd Ddwyrain Cymru Sir y Fflint, Wreccsam, Sir Ddinbych	I'w gadarnhau (Cysylltwch â Justin Hanson yn yr interim)	Justin.Hanson@cyfoethnaturiolcymru.gov.uk
Canolbarth Cymru Powys, Ceredigion	Patrick Green	Patrick.Green@cyfoethnaturiolcymru.gov.uk
De Orllewin Cymru Sir Benfro, Sir Gaerfyrddin Abertawe, Castell-nedd Port Talbot	Jerry Griffiths	Jerry.Griffiths@cyfoethnaturiolcymru.gov.uk
De Ddwyrain Cymru Sir Fynwy, Casnewydd,	Fen Turner	Fen.Turner@cyfoethnaturiolcymru.gov.uk

Torfaen, Blaenau Gwent, Caerffili		
De Canolbarth Cymru Caerdydd, Bro Morgannwg, Merthyr, Rhondda Cynon Taf, Pen-y-bont ar Ogwr	Christian Servini	Christian.Servini@cyfoethnaturiolcymru.gov.uk
Ardal Morol	Kathryn Hughes	Kathryn.Hughes@cyfoethnaturiolcymru.gov.uk

Neu gallwch e-bostio'r blwch canolog ar SMNR@cyfoethnaturiolcymru.gov.uk

Amserlenni

Rydym yn gobeithio datblygu amserlen rydd ar gyfer Datganiadau Ardal sy'n nodi ein gwaith dros y 12-18 mis nesaf, ond rydym yn awyddus i ni gadw ymagwedd hyblyg ac addasol. Disgwylwn, yn hytrach nag un ddogfen datganiad ardal, y bydd angen ystod o wahanol adnoddau a ddatblygir dros amser, yn dibynnu ar y rhanddeiliaid a'r mecanweithiau cyflwyno y mae angen i ni weithio gyda hwy a'u hysbysu.

Mae hyn yn broses ailadroddol iawn. Cyn gynted ag y byddwn yn dechrau gweld y cynhyrchion cyntaf, a hyd yn oed brosiectau sy'n deillio o'r broses ddatganiadau ardal - er enghraifft, data wedi'u mapio a thystiolaeth am yr adnoddau naturiol, y manteision y maent yn eu darparu, blaenoriaethau a risgiau - byddwn yn eu rhannu, ac yn ceisio adborth pellach ar eu gwerth a'u defnydd.

Diweddariad ar Gyllid

Un o'r cyfleoedd cynnar a nodwyd yw defnyddio ein cyllid partneriaeth i gefnogi datblygu a chyflwyno Datganiadau Ardal.

Mae cyllid sefydliadau eraill i ddarparu buddion amgylcheddol a buddiannau eraill wedi bod yn ganolog i'n ffordd o weithio. Mae hyn wedi bod trwy'r ddau gyllid grant ac yn cyfrannu at brosiectau, mawr a bach. Mae gwaith ein partneriaid yn hanfodol i gefnogi rheolaeth gynaliadwy ein hadnoddau naturiol.

Rydym wedi ymrwymo i barhau i fod yn sefydliad cyllido ond rydym am wella'r ffordd yr ydym yn dosbarthu cyllid, yn unol â'r ffyrdd newydd o weithio a gynhwysir o fewn deddfwriaeth, ac mae arnom angen ymagwedd ariannu newydd i gefnogi hyn. Gyda hynny mewn golwg:

- Byddwn yn ariannu prosiectau ym mhob un o'r meysydd y mae Datganiadau Ardal yn eu cwmparu - dros amser, yn unol â'r blaenoriaethau, y risgiau a'r cyfleoedd yn y mannau hynny.
- Byddwn yn ariannu prosiectau 'Cymru Gyfan' gan gydnabod yr ymyriadau sy'n cael eu cyflwyno orau unwaith ar gyfer Cymru, neu ar raddfa ofodol benodol.
- Byddwn yn defnyddio'r broses hon i helpu i nodi heriau sydd, gyda'n gilydd, mae angen i ni fynd i'r afael â hwy.

Bydd manylion llawn ar yr heriau a'r arweiniad ar gyflwyno Mynegiadau o Ddiddordeb ar gael ddiwedd mis Tachwedd. Bydd gennym broses 2 gam, gan wahodd mynegiadau o ddiddordeb cychwynnol, ac yna gwahoddiad i wneud cais llawn. Am ymholiadau cyffredinol, cysylltwch â: external.funding@cyfoethnaturiolcymru.gov.uk

Rydym yn awyddus i ddefnyddio'r ymagwedd hon i gael sgysiau gyda phartneriaid ynghylch y blaenoriaethau lleol a'r cyfleoedd ar gyfer rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy, sydd yn eu tro yn gallu cael eu dal a'u hadlewyrchu yn ôl mewn datganiadau ardal. Hyd yn oed os nad yw mynegiant o ddiddordeb yn llwyddiannus wrth gael gafael ar arian y tro hwn, rydym yn gobeithio y bydd y wybodaeth a gasglwyd yn helpu i lunio gwaith yn y dyfodol. Gobeithiwn y bydd yr ymagwedd yn helpu i wneud cysylltiadau rhwng gwahanol gyrff sy'n chwilio am amcanion tebyg a gall arwain at fathau eraill o gefnogaeth.